

Ήταν το πρότυπο του αυτοδημιούργητου Αμερικανού. Ο Αβραάμ Λίνκολν γεννήθηκε στο Κεντάκι των Ηνωμένων Πολιτειών, στις 12 Φεβρουαρίου του 1809, από γονείς γεωργούς κουακέρους, μια παραλλαγή των πουριτανών σε πολύ αγνή έκδοση. Η μητέρα του πέθανε νωρίς κι ο πατέρας του ξαναπαντρεύτηκε αφήνοντας να τον μεγαλώσει η μητριά του.

Σχολείο πήγε μόνο για έξι μήνες αλλά μελετούσε πολύ στο σπίτι του τις ελεύθερες ώρες. Στα 1830, έφτασε στην Ορλεάνη ταξιδεύοντας πάνω σε μια σχεδία. Έγινε ιδιωτικός υπάλληλος και μετά κατατάχθηκε στο στρατό, μετέχοντας στον πόλεμο του Μαύρου Γερακιού, όπου διακρίθηκε φτάνοντας στον βαθμό του λοχαγού (1832).

Μετά τον πόλεμο, ασχολήθηκε με το εμπόριο αλλά απέτυχε. Άρχισε να μελετά τη νομική επιστήμη και το 1837 κατάφερε να διοριστεί δικηγόρος στο Σπρίνγκφιλντ. Η ρητορική του ικανότητα τον έκανε διάσημο με αποτέλεσμα, το 1844, να γίνει αρχηγός του κόμματος των Ουίγων και το 1846 να εκλεγεί στο Κογκρέσο.

Το 1854, ιδρύθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες το ρεμπουπλικανικό κόμμα, που απορρόφησε τους Ουίγους της Αμερικής (συνεχιστής τους, στην Αγγλία, είναι το σημερινό κόμμα των Φιλελευθέρων). Ήταν η χρονιά, που οι μεγαλοβιοκτλήμονες πέρασαν νόμο σύμφωνα με τον οποίο επιτρεπόταν το δουλεμπόριο. Οι ρεμπουπλικάνοι ανακοίνωσαν πως θα εργαστούν για την κατάργηση της δουλείας.

Τρία χρόνια αργότερα, στα 1857, το Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών αποφάσισε πως το Κογκρέσο είναι αναρμόδιο να ψηφίσει νόμο, που να καταργεί τη δουλεία. Ο Αβραάμ Λίνκολν έβαλε υποψηφιότητα για πρόεδρος. Νίκησε με σχετική πλειοψηφία το 1860 κι ορκίστηκε 16ος πρόεδρος των ΗΠΑ.

Στον λόγο του προς τον αμερικανικό λαό, ο πρόεδρος Λίνκολν διακήρυξε πως, για την ώρα, η δουλεία θα συνέχιζε να υπάρχει όπου ήταν νομοθετημένη, αλλά θα απαγορευόταν να απλωθεί περισσότερο. Παρ' όλ' αυτά, οι νότιες πολιτείες αντέδρασαν κι ο εμφύλιος πόλεμος ξέσπασε τον Απρίλιο του 1861.

Τον Σεπτέμβριο του 1862, ο Λίνκολν, ως αρχηγός του στρατού, αποφάσισε την κατάργηση

της δουλείας σε όσες πολιτείες δε θα κατέθεταν τα όπλα ως την 1η Ιανουαρίου του 1863. Καμιά δεν τα κατέθεσε. Την πρωτοχρονιά, ο πρόεδρος Λίνκολν υπέγραψε το περίφημο διάταγμα για τη χειραφέτηση των μαύρων.

Στις πολιτείες του Βορρά δεν μπορούσαν πια να υπάρχουν δούλοι. Κατά κύματα οι μαύροι δραπέτευαν από τον Νότο. Σε λίγους μήνες, μια στρατιά από 1.000.000 μαύρους κι άσπρους μαχητές πλαισίωσε τον στρατηγό Γκραντ των Βορείων. Ο στρατηγό Λι των Νοτίων υπέκυψε.

Ήταν σ' ένα άσημο χωριουδάκι της πολιτείας της Βιρτζίνια, όταν υπογράφηκε η παράδοση, στις 9 Απριλίου του 1865. Κάποια στρατιωτικά τμήματα των Νοτίων θα συνέχιζαν ακόμα τον μάταιο αγώνα. Οι πολλοί εξοντώθηκαν. Όσοι απέμειναν, κατέθεσαν τα όπλα στις 26 Μαΐου του 1865. Το τέλος βρήκε τις ΗΠΑ να θρηνούν 400.000 νεκρούς στα πεδία των μαχών. Η απαγόρευση της δουλείας μπήκε ως άρθρο και στην τροποποίηση του συντάγματος το 1865.

Έξι ημέρες μετά την υπογραφή της ειρήνευσης, στις 15 Απριλίου του 1865, ο πρόεδρος Λίνκολν έμπαινε σ' ένα θέατρο, στην Ουάσινγκτον. Φανατικός οπαδός της δουλείας, ο ηθοποιός Τζον Μπουθ όρμησε πάνω του και τον πυροβόλησε. Ο πρόεδρος έπεσε νεκρός. Ο δολοφόνος ανέβηκε στη σκηνή και φώναξε λατινικά:

«Έτσι πεθαίνει η τυραννία».

Το δουλεμπόριο των μαύρων αναπτύχθηκε σχεδόν ταυτόχρονα με τη δημιουργία των ευρωπαϊκών αποικιών στις νέες χώρες, που οι εξερευνητές ανακάλυπταν. Οι απέραντες φυτείες, που δημιουργήθηκαν, χρειαζόνταν πολλά και φτηνά χέρια, ώστε η εκμετάλλευση των προϊόντων να είναι εμπορικά συμφέρουσα. Έτσι κι αλλιώς, τα ταξίδια από τις μακρινές αποικίες ως τα ευρωπαϊκά κράτη και επικίνδυνα ήταν και πολυδάπανα. Οι δούλοι έλυσαν το πρόβλημα. Κι όταν οι ντόπιοι κατακτημένοι κάτοικοι έπαψαν να επαρκούν, ξεκίνησε η ατέλειωτη νύχτα του δουλεμπόριου των μαύρων.

Από τον ΙΖ΄ ως τα τέλη του ΙΘ΄ αιώνα, караβιές μαύρων μεταφέρονταν από τις δυτικές ακτές της Αφρικής για να πουληθούν στους αποίκους της αμερικανικής ηπείρου. Για 400 χρόνια, Πορτογάλοι, Ισπανοί, Άγγλοι και Ολλανδοί δουλέμποροι διέσχιζαν νόμιμα τον Ατλαντικό. Με τη συνθήκη της Ουτρέχτης, οι Άγγλοι απέκτησαν το μονοπώλιο να προμηθεύουν με δούλους τις ισπανικές αποικίες.

Μέσα σε είκοσι χρόνια, από το 1680 ως το 1700, μεταφέρθηκαν στην Αμερική και πουλήθηκαν δούλοι 300.000 μαύροι της Αφρικής. Μόνο στη Τζαμάικα, από το 1700 ως το 1786 μεταφέρθηκαν 610.000. Στα εκατό χρόνια, από το 1680 ως το 1786, οι μαύροι της Αφρικής, που αιχμαλωτίστηκαν και πουλήθηκαν δούλοι στην Αμερική, μετρήθηκαν σε 2.130.000. Χώρια, όσοι πέθαναν στ' απάνθρωπα ταξίδια.

Όμως, τον 19ο αιώνα, τα μηνύματα της γαλλικής επανάστασης και, ταυτόχρονα, ο ερχομός της βιομηχανικής εποχής έκαναν να ξυπνήσει η συνείδηση των λαών. Η δουλεία καταργήθηκε στις τότε Ινδίες το 1833 και στις γαλλικές αποικίες το 1848. Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, το 1860, πρόεδρος εκλέχτηκε ο Αβραάμ Λίνκολν, που όραμά του είχε την κατάργηση της δουλείας. Τον ψήφισε ο αναπτυσσόμενος βιομηχανικός Βορράς. Τον πολέμησε ο αγροτικός Νότος.

Το 1861, ξέσπασε ο πόλεμος Βορείων και Νοτίων. Την πρωτοχρονιά του 1863, ο Λίνκολν υπέγραψε το περίφημο διάταγμα για τη χειραφέτηση των νέγρων. Ίσχυσε μόνο στον Βορρά. Με τη λήξη του πολέμου, η ισχύς του επεκτάθηκε ως το Νότο. Ακολούθησε η κατάργηση της δουλείας στη Βραζιλία, το 1888. Στη Σιέρα Λεόνε, μόλις το 1928.

Για τους μαύρους, όμως, άρχιζε η μακριά νύχτα του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων. Τελευταία, που τις κατάργησε, είναι η Νοτιοαφρικανική Ένωση, με δημοψήφισμα, που έγινε στις 18 Μαρτίου του 1992. Δυο χρόνια αργότερα, η χώρα απέκτησε και μαύρο πρόεδρο, τον Νέλσον Μαντέλα.

Στην Οθωμανική αυτοκρατορία, το δουλεμπόριο, ανεξάρτητα από το χρώμα του ανθρώπινου δέρματος, καταργήθηκε με νόμο το 1889.

(Έθνος, 12.2.1998) (τελευταία επεξεργασία, 23.2.2009)